

TER ADVISERING

Aan de Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

**Directoraat Generaal  
Landelijk Gebied en Stikstof**

**Auteur**

[Redacted]  
[Redacted]  
[Redacted]

**Datum**

29 januari 2025

**Kenmerk**

DGLGS / 96858375

nota

Bespreking planning rekenkundige ondergrens

**Kopie aan**

**Bijlage(n)**

**Parafenroute**

|            |            |            |
|------------|------------|------------|
| [Redacted] | [Redacted] | [Redacted] |
| [Redacted] | [Redacted] | [Redacted] |
| [Redacted] | [Redacted] | [Redacted] |
| [Redacted] | [Redacted] | [Redacted] |

BPZ

### Aanleiding

In opdracht van het ministerie van LVVN heeft professor Arthur Petersen zijn expertoordeel over de rekenkundige ondergrens aangescherpt op basis van een wetenschappelijk peerreview. Naar aanleiding van de motie Holman c.s. is toegezegd de Raad van State om advies te vragen alvorens een rekenkundige ondergrens in te voeren. De ambtelijke advisering op het expertoordeel van Petersen wordt voorbereid evenals de adviesvraag aan de Raad van State.

### Advies

- Het ambtelijk advies en de adviesvraag aan de Raad van State te agenderen in de Ministeriële Commissie op 4 maart.
- Eventueel een passage over het proces rondom de rekenkundige ondergrens op te nemen in de aankomende kamerbrief over Greenpeace, welke is gepland voor 14 februari.

### Kernpunten

- De huidige inschatting van LGS is dat de rekenkundige ondergrens robuust wetenschappelijk kan worden onderbouwd via het expertoordeel van professor Arthur Petersen.
  - o Het aangescherpte expertoordeel is bijgevoegd bij deze nota evenals de peerreviews en de respons hierop van Arthur Petersen.
  - o Het expertoordeel van Petersen is echter niet het enige wetenschappelijke inzicht. Er moet goed beargumenteerd worden dat dit een robuuste wetenschappelijk onderbouwing is en voldoende gedragen wordt ten opzichte van andere wetenschappelijke inzichten.

Ontvangen BPZ

- Volgens DG NV is aan die voorwaarde nog niet voldaan. Andere wetenschappelijke inzichten zijn valide, zoals uiteengezet in het positionpaper van het RIVM voor het Rondetafelgesprek in de Kamer. Die inzichten volgend is het expertoordeel van Arthur Petersen en een rekenkundige ondergrens geen juiste wijze om om te gaan met onzekerheden in depositieberekeningen.
- Juridisch spelen er ook nog een aantal vraagstukken, de interpretatie hiervan moet helder zijn voordat er een adviesvraag kan worden voorgelegd aan de Raad van State.
  - o De bespreking van de peerreviews leverde discussie op of een rekenkundige ondergrens in strijd is met het voorzorgsbeginsel en hoe moet worden omgegaan cumulatie bij een rekenkundige ondergrens.
  - o Hoe moet worden omgegaan met (mogelijke) stijging van de depositie als gevolg van de ondergrens? Is hiervoor flankerend beleid noodzakelijk, of valt dit onder de opgave die al bestaat in het kader van 6.1 en 6.2.
    - Flankerend beleid lijkt op voorhand lastig uitlegbaar en tegenstrijdig aan de ruimte die de ondergrens biedt.
  - o [REDACTED]
  - o Is een ondergrens op basis van het expertoordeel van Petersen juridisch gezien een rekenkundige ondergrens of moet het toch geïnterpreteerd worden als een drempelwaarde.
  - o Gezien de complexiteit van het onderwerp is de inschatting van WJZ dat het nodig is om ambtelijk een voorbespreking met de Afdeling advisering te organiseren om de adviesvraag aan de Raad van State goed te laten landen.
- Er zijn daarnaast nog een aantal onderdelen die nadere bespreking en uitzoekwerk vragen voor de implementatie van de ondergrens en om tot een goede adviesaanvraag aan de Raad van State te komen, bijvoorbeeld:
  - o Hoe moet er worden omgegaan met afronding, Petersen doet hiervoor een voorzet: *Dit kan op verschillende manieren worden geïmplementeerd, b.v. als afronding naar 1,00 mol/ha/jaar bij 0,995 mol/ha/jaar en hoger, als afronding naar 1,0 mol/ha/jaar bij 0,95 mol/ha/jaar en hoger of als afronding naar 1 mol/ha/jaar bij 0,5 mol/ha/jaar en hoger.* De uitwerking hiervan is belangrijk voor de implementatie in de rekensystematiek maar ook voor de werking van de ondergrens in de toestemmingverlening.
- Het is belangrijk dat ook andere departementen achter de onderbouwing, het ambtelijk advies en de adviesvraag aan de Raad van State staan om dit succesvol te bespreken in de Ministeriële Commissie. Daarom is er interdepartementale afstemming nodig via de ambtelijke voorportalen, zoals het DO.
- Wanneer de Raad van State om advies wordt gevraagd zal ook de Kamer hierover geïnformeerd moeten worden. Dit betekent dat zowel het

ambtelijk advies, de adviesvraag aan de Raad van State en een Kamerbrief gelijktijdig af moeten zijn.

- Om bovenstaande redenen wordt geadviseerd om de ondergrens te agenderen in de Ministeriële Commissie van 4 maart.
- Onderaan deze nota staat een planning voor de aankomende weken. Om bespreking in de MC van 4 maart te halen zijn alle voorportalen al zoveel mogelijk in 1 week gepland.
- Het kan een keuze zijn de voorportalen en een voorbespreking met de Raad van State over te slaan. Dit wordt niet geadviseerd gezien het grote belang van een ondergrens voor het kabinet en de weerstand die hiermee wordt gecreëerd bij de andere departementen en interbestuurlijke partners (provincies).
- U kunt eventueel een passage over het proces opnemen in de Kamerbrief die op 14 februari is gepland om hiermee de urgentie van de rekenkundige ondergrens te onderstrepen en aan te geven dat er hard aan wordt gewerkt

**Kenmerk**  
DGLGS / 96858375

## Toelichting

| <b>Afstemmen adviesvraag RvS en besluitvorming via MC</b> |         |        |                                                                        |           |
|-----------------------------------------------------------|---------|--------|------------------------------------------------------------------------|-----------|
| Overleg                                                   | Weeknr. | Datum  | Acties                                                                 | Benodigd  |
|                                                           | 4       | 20-jan | Bespreking expertoordeel met Arthur Petersen                           |           |
|                                                           | 4       | 23-jan | Derde bijeenkomst WG RKO - bespreken opzet ambtelijk advies            |           |
|                                                           | 6       | 6-feb  | Vierde bijeenkomst WG RKO - bespreken concept ambtelijk advies         |           |
| Staf LG&S en NV                                           | ?       | ?      | Gezamenlijke Staf LG&S en NV                                           |           |
|                                                           | 3-7     | 14 feb | Uitwerken ambtelijk advies (nota) en adviesaanvraag RvS + datum gereed | 4-5 weken |
| MT Stikstof                                               | 8       | 17-feb | Bespreking in MT Stikstof en RLN                                       |           |
| DT stikstof                                               | 8       | 17-feb | Bespreking in DT                                                       |           |
| BG TV                                                     | 8       | 20-feb | Bespreking in interdepartementale beleidsgroep TV                      |           |
| DO +                                                      | 8       | 21-feb | Mondelinge toelichting op de feedback uit MT/DT/BGTV                   |           |
| DGO                                                       | 9       | 27-feb |                                                                        |           |
| Gesprek M LVVN                                            | 9       |        | Verwerken feedback + bespreking nota en adviesvraag met M              |           |
| Ministeriële Commissie                                    | 10      | 4-mrt  | MC ipv route CFL/RFL                                                   |           |
|                                                           | 11      |        | Opstellen definitieve nota en adviesvraag aan RvS                      | 1 week    |

Planning: